

INKLYUZIV TA'LIMDA JAMIYAT REABILITATSIYASI

Sadirova Kamola Giyozovna

Nizomiy nomidagi TDPU

Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning
klinik asoslari kafedrası v.b. dotsenti

Temirqulova Sarvinoz Ilhomovna

surdopedagogika yo'nalishi

302-guruh talabasi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada inklyuziv jamiyatda jamiyat rehabilitatsiyasining ahamiyati, tamoyillari va asosiy yo'nalishlari tahlil qilinadi. Jamiyat rehabilitatsiyasi nogironligi bor shaxslar, ijtimoiy himoyaga muhtoj insonlar va boshqa himoyaga ehtiyojmand guruhlarining jamiyatga moslashuv jarayonini osonlashtirishga xizmat qiladi. Tibbiy, ijtimoiy, psixologik, ta'lim va huquqiy rehabilitatsiya orqali inklyuziv muhit yaratish jamiyat barqarorligining muhim sharti hisoblanadi. Maqolada rehabilitatsiyaning ijtimoiy tenglik, adolat va inson huquqlarini ta'minlashdagi roli ko'rsatilib, davlat organlari, nodavlat tashkilotlari va jamiyatning har bir a'zosi bu jarayonda qanday ishtirok etishi mumkinligi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: inklyuziv jamiyat, jamiyat rehabilitatsiyasi, nogironligi bor shaxslar, ijtimoiy himoya, tibbiy rehabilitatsiya, psixologik rehabilitatsiya, ta'lim rehabilitatsiyasi, huquqiy rehabilitatsiya, ijtimoiy integratsiya, teng imkoniyatlar, inklyuziya tamoyillari.

Inklyuziv jamiyat – bu barcha fuqarolar, jumladan, nogironligi bor shaxslar, ijtimoiy jihatdan himoyaga muhtoj insonlar va boshqa zaif guruhlar teng huquq va imkoniyatlarga ega bo'lgan jamiyatdir. Bunday jamiyatda har bir inson o'z qobiliyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishi, ta'lim, mehnat va ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishi uchun zarur sharoitlar yaratiladi. Inklyuzivlik nafaqat nogironligi bor shaxslar uchun, balki butun jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun ham muhimdir. Chunki bu tamoyil ijtimoiy adolat, inson huquqlari va teng imkoniyatlarni

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

ta'minlashga xizmat qiladi. Har qanday jamiyatda ijtimoiy jihatdan zaif guruhlarining to'laqonli hayot kechirishi uchun rehabilitatsiya jarayonlari muhim ahamiyatga ega. Jamiyat rehabilitatsiyasi insonlarning sog'lig'ini tiklash, ularni ijtimoiy hayotga qaytarish, kasbiy va ta'lim sohalarida rivojlanishiga yordam berish, psixologik va huquqiy qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi. Bu jarayon orqali nogironligi bor shaxslar, ijtimoiy himoyaga muhtoj insonlar va boshqa ehtiyojmand guruhlar o'z mustaqilligini mustahkamlab, jamiyatda faol ishtirok eta oladi. Ushbu maqola inklyuziv jamiyatda jamiyat rehabilitatsiyasining ahamiyatini ochib berishga qaratilgan. Maqolada rehabilitatsiyaning asosiy yo'nalishlari – tibbiy, ijtimoiy, psixologik, ta'lim va huquqiy rehabilitatsiya – har tomonlama tahlil qilinadi. Shuningdek, rehabilitatsiya jarayonini samarali amalga oshirish uchun davlat siyosati, nodavlat tashkilotlari va jamiyat a'zolarining ishtiroki muhimligi yoritiladi. Maqola inklyuziv jamiyatning barqaror rivojlanishiga jamiyat rehabilitatsiyasining ta'sirini tushunishga yordam beradi va bu borada takliflar beradi.

Rehabilitatsiya – bu insonning jismoniy, psixologik va ijtimoiy holatini tiklash va yaxshilashga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar majmuidir. Bu jarayon sog'lig'ini yo'qotgan, nogironligi bor yoki ijtimoiy muammolarga duch kelgan shaxslarning hayot sifatini oshirishga va jamiyatga moslashuvini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Rehabilitatsiya turli sohalarni qamrab oladi, jumladan, tibbiy, psixologik, ijtimoiy, huquqiy va ta'limiy yo'nalishlar.

Inklyuziv jamiyatda rehabilitatsiya shaxslarning ijtimoiy hayotda to'laqonli ishtirok etishiga imkon yaratadi. Bu jarayon quyidagi jihatlar bilan muhim hisoblanadi:

- Nogironligi bor va ijtimoiy muammolarga duch kelgan shaxslarning mustaqilligini oshirish.
- Ularni ta'lim va mehnat bozoriga integratsiya qilish.
- Ruhiy va jismoniy salomatligini yaxshilash.
- Jamiyatning barcha a'zolari uchun teng imkoniyatlar yaratish.
- Ijtimoiy diskriminatsiyaning oldini olish va adolat tamoyillarini mustahkamlash.

Rehabilitatsiya nafaqat muayyan shaxslar uchun, balki butun jamiyat barqarorligi va taraqqiyoti uchun ham ahamiyatlidir. Chunki jamiyatning har bir a'zosi o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqargan taqdirdagina, umumiy farovonlikka erishish mumkin.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

Jamiyat rehabilitatsiyasi samarali amalga oshirilishi uchun quyidagi asosiy tamoyillarga amal qilinishi lozim:

1. **Inklyuzivlik** – barcha insonlar teng imkoniyatlarga ega bo‘lishi va jamiyat hayotida faol ishtirok etishi kerak.
2. **Kompleks yondashuv** – rehabilitatsiya jarayoni tibbiy, psixologik, ijtimoiy va huquqiy yondashuvlarni o‘z ichiga olishi lozim.
3. **Individuallik** – har bir insonning ehtiyojlari va imkoniyatlariga mos keluvchi yondashuvni ishlab chiqish muhimdir.
4. **Jamiyat bilan hamkorlik** – davlat, NNTlar, mahalliy tashkilotlar va jamoatchilik rehabilitatsiya jarayonida faol ishtirok etishi kerak.
5. **Barqaror rivojlanish** – rehabilitatsiya qisqa muddatli emas, balki uzoq muddatli ijobiy natijalarni ta’minlashi lozim.

Ushbu tamoyillar asosida amalga oshiriladigan rehabilitatsiya jarayonlari inklyuziv jamiyat qurishda muhim rol o‘ynaydi va har bir shaxsning huquq va imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Azizxo‘jayev A. “Ijtimoiy rehabilitatsiya asoslari” – Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2020.
2. Karimov M. “Nogironligi bor shaxslarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va rehabilitatsiya qilish tamoyillari” – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019.
3. UNESCO. “Inclusive Education: The Way of the Future” – Paris, 2018.
4. World Health Organization (WHO). “World Report on Disability” – Geneva: WHO Press, 2011.
5. Muminov A. “Psixologik rehabilitatsiya: tamoyillar va amaliyot” – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
6. Sadirova K. G., Turdimurodova M. M. INKLYUZIV TA’LIMDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALAR TA’LIMI JARAYONIDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH //International Educators Conference. – 2025. – C. 149-152.
7. European Commission. “Social Inclusion Strategies in the EU” – Brussels, 2021.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

8. United Nations (UN). "Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)" – New York, 2006.

9. Sadirova, K. G., and M. M. Turdimurodova. "INKLYUZIV TA'LIMDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALAR TA'LIMI JARAYONIDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH." International Educators Conference. 2025.

10. Sadirova, K. G., & Turdimurodova, M. M. (2025, March). INKLYUZIV TA'LIMDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALAR TA'LIMI JARAYONIDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH. In International Educators Conference (pp. 149-152).